

Državni izpitni center

M 2 5 2 5 6 1 2 3

JESENSKI IZPITNI ROK

UMETNOSTNA ZGODOVINA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Petek, 29. avgust 2025

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

DEL A**Izpitna pola 1****1. naloga: Umetnost starih kultur**

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.1	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ slika 1.1: zigurat ♦ slika 1.2: piramida 	
	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ slika 1.1: svetišče ♦ slika 1.2: grobnica 	
	1	♦ vladarjeva palača	
Skupaj	5		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.2	1	♦ vladarja s svojo vojsko premagujeta sovražnika	
	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ večja sta od drugih ljudi/pomenska, hierarhična perspektiva ♦ telesa so sestavljena iz dveh očišč: noge in glava so predstavljeni v profilu, trup in oči frontalno 	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.3	1	♦ sfiinga je čuvajka piramid/grobnic/svetišč	
	1	♦ so izmišljena bitja, sestavljena iz več različnih resničnih bitij	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.4	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ tostransko pokojnikovo življenje ♦ pogrebni obredi oziroma pot v onostranstvo ♦ življenje v onostranstvu 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.5	1	♦ Je obredni predmet darovanj, za zahvalo, priprošnjo.	
	1	♦ na sliki 1.4	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.6	2	štiri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Akadci ♦ Asirci ♦ Babilonci ♦ Egipčani ♦ Sumerci 	Za dve navedbi 1 točka.

2. naloga: Grška antična umetnost

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.1	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ obala Črnega morja ♦ severna Afrika ♦ južna Italija ♦ Sicilija ♦ južna Francija ♦ Mala Azija 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.2	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ geometrično ♦ arhaisko ♦ klasično ♦ helenizem 	Za dve navedbi 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.3	1	♦ stilizirano/shematizirano	
	1	♦ vodoravna/friz	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.4	3	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Svetišče je v dorskem stebrnem redu. ♦ Dorski stebrni red imenujemo moški, je robusten, preprost. Stebri so brez baze, kapitel je preprost, ogredje sestavlja arhitrav in friz s triglifi in metopami. ♦ Svetišče sestavljajo ploščad, stebri in ogredje. ♦ Arhitektura je preračunana na človeka. ♦ Stavba je zaključena celota v harmoničnih razmerjih zlatega reza. 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.5	2	slika 2.3: dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ frontalna, statična drža ♦ noge v razkoraku, roke ob telesu, dlani, stisnjene v pesti ♦ arhaičen nasmešek, mandljaste oči ♦ široka ramena, ozki boki, poudarjena stegna 	
	2	slika 2.4: dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ pravilna, harmonična razmerja (klasični kanon 1 : 7) ♦ grški kontrapost: v sproščeni drži telesa je teža na eni nogi, druga noga je pokrčena ♦ poudarjena anatomija telesa ♦ idealizirano telo in obraz 	
	2	slika 2.5: dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ pretirano razgibana telesa, kipi so opiti z gibanjem ♦ izražen je patos: pretiran čustveni izraz ♦ najrazličnejša duševna stanja bolečine, trpljenja, agonije ... 	
Skupaj	6		

3. naloga: Romanska in gotška umetnost

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.1	1	♦ romanika: 11., 12. stol.	
	1	♦ gotika: 2. polovica 12., 13., 14. stol.	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.2	1	♦ Poslednja sodba	
	2	dve od: ♦ timpanon, luneta portala je okvir za nizki relief ♦ kompozicija je simetrična, figure so hierarhično razvrščene po pomenu okoli največjega Kristusa ♦ relief je bil polikromiran ♦ figure so ploskovite, toge, stilizirane, tipizirane, disproporcionalne ♦ draperija je shematizirana, značilne so linearne, vzporedne gube ♦ prostora ni; značilen je horror vacui – strah pred praznim prostorom	
	1	♦ Marija zavetnica s plaščem	
	2	dve od: ♦ visoki relief je v gotškem, šilasto zaključenem timpanonu ♦ figure so polnoplastične ♦ Marija je v gotškem kontrapostu in S-liniji ♦ kompozicija je simetrična, razgibana ♦ obrazi so individualizirani, s čustvenimi izrazi ♦ telesnost je skrita za nagubano draperijo, drža in kretnje so elegantne ♦ relief je polikromiran ♦ hierarhična perspektiva	
Skupaj	6		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.3	1	ena od: ♦ Leta 1066 je Vilijem Osvajalec zavzel Anglijo v bitki pri Hastingsu. ♦ nasledstvena vojna	
	1	♦ vezenina	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.4	1	♦ Francija	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.5	1	♦ Giotto di Bondone	
	3	tri od: ♦ Kompozicija je trdna, podkrepljena s pripovednim učinkom celote. ♦ Prizori so zgoščeni, bogato pripovedni. ♦ Slikar spretno obvladuje prostorski iluzionizem. ♦ Figure so polnoplastične, individualizirane, v različnih pozah, prikazane tudi s hrbta. ♦ Figure so senčene, dajejo občutek organske polnosti teles. ♦ Prizori delujejo realistično zaradi polnoplastičnosti figur, nakazanega prostora in čustvene izraznosti.	
Skupaj	4		

4. naloga: Zgodnja renesansa

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.1	1	♦ v 15. stol. v Italiji	Za obe pravilni navedbi 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.2	2	dve od: ♦ slika 4.1: Botticelli ♦ slika 4.2: della Francesca ♦ slika 4.3: Ghiberti ♦ slika 4.4: Donatello	Za obe pravilni navedbi (umetnik in št. slike) 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.3	1	♦ slika 4.1: mitološka snov	
	1	♦ slika 4.3: svetopisemska snov	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.4	1	♦ Afrodita/Venera	
	1	♦ po školjki	
	1	♦ Alegorija pomeni prisodobno (prikazovanje abstraktnega v konkretni obliki s pomočjo personifikacij, simbolov ...).	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.5	1	ena od: ♦ Na sliki je urbinski vojvoda Federico Montefeltro s svojo ženo, ♦ diptih pa zato, ker je njun portret podoben oltarni sliki iz dveh kril.	
	1	ena od: ♦ Portreta sta realistična, prepoznavna. ♦ Upodobljena sta iz profila, kar spominja na upodobitve cesarjev na rimskih kovancih.	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.6	1	♦ konjeniški portret	
	1	♦ Mark Avrelij	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.7	1	♦ žrtvovanje Izaka	
	1	ena od: ♦ Nastalo je za natečaj za severna vrata krstilnice v Firencah. ♦ Nastalo je za okrasje vrat firenške krstilnice.	
	1	♦ Bog je od Abrahama zahteval, da žrtvuje sina Izaka. S tem je želel preizkusiti njegovo vero. Ko Abraham namerava žrtvovati Izaka, mu zadnji hip to prepreči angel. Abraham namesto sina žrtvuje ovna.	
Skupaj	3		

5. naloga: Prepoznavanje umetnika

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.1	1	♦ Michelangelo, v 15. in 16. stol.	Za obe pravilni navedbi 1 točka.
	1	♦ Firenze, Rim	Za obe pravilni navedbi 1 točka.
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.2	2	♦ slika 5.1: visoka renesansa ♦ slika 5.5: pozna renesansa/manierizem	
	1	♦ pietà	
	2	dve od: ♦ Kip na sliki 5.1 je dokončan, na umetnini na sliki 5.5 pa so vidni sledovi dleta – kip je nedokončan/non finito. ♦ Pietà na sliki 5.1 je oblikovana v piramidalni kompoziciji, medtem ko je tista na sliki 5.5 oblikovana v navpični kompoziciji. Marija na sliki 5.1 sede drži mrtvega sina v naročju, na sliki 5.5 pa ga podpira stoje. ♦ V primerjavi s sliko 5.1 se zdita figuri na sliki 5.5 podaljšani, obraza sta premajhna glede na telesna razmerja.	
Skupaj	5		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.3	1	dve od: ♦ družina Medici/Medičejci (Lorenzo, papež Leon X., papež Klemen VII.) ♦ papež Julij II. ♦ papež Pavel III.	Za dve navedbi 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.4	1	♦ nagrobnik	
	1	♦ noč, dan	Za obe navedbi 1 točka.
	2	dve od: ♦ trikotna, simetrična kompozicija ♦ idealizacija figur ♦ pravilna anatomija teles ♦ umirjeno gibanje ♦ plemeniti obrazi ♦ herojski akt	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.5	1	♦ Michelangelo je bil genialni, vsestranski ustvarjalec: kipar, slikar, arhitekt, pesnik.	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.6	1	♦ iz Stare zaveze/Biblije	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.7	1	♦ kupola bazilike sv. Petra, Vatikan ♦ panteon/kupola firenške stolnice (Brunelleschi)	Za obe navedbi 1 točka.

Skupno število točk: 60

Izpitna pola 2

1. naloga: Prepoznavanje obdobja

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.1	1	♦ barok, 17. in 18. stol.	Za obe navedbi 1 točka.
	1	dve od: ♦ protireformacija/verska (katoliška) obnova ♦ razcvet absolutističnih monarhij	Za dve navedbi 1 točka.
	1	♦ v Rimu	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.2	3	tri od: ♦ monumentalnost stavb, ki so celostne umetnine ♦ razgibanost, slikovitost pročelja ♦ igra svetlobe in sence v valoviti, razgibani stavbni zunanjsčini in notranjsčini ♦ plastično, valovito in razgibano oblikovana stavbna lupina/dramatičnost in dinamičnost stavbne lupine ♦ prostori se odpirajo in prelivajo drug v drugega ♦ kupola poudarja osrednji prostor in dopolnjuje njegovo osvetljavo ♦ bogata dekorativnost kiparskega in arhitekturnega okrasja ♦ tloris v obliki elipse	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.3	1	♦ Versailles	
	1	♦ francoski kralj Ludvik XIV. ♦ sporočal je svojo moč in status absolutističnega vladarja	Za obe navedbi 1 točka.
	2	dve od: ♦ Dvorec je monumentalen, sestavljen iz treh kril: osrednjega in dveh stranskih. Vsa tri krila obdajajo dvorišče. ♦ Park je simetričen, njegova osrednja os se ujema z osrednjim krilom dvorca, razkošno je urejen z vodnjaki, kipi, vodnimi površinami in cvetličnimi gredami. ♦ francoski tip parka ♦ osna zasnova stavbe in prostorske ureditve	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.4	1	♦ Mestna hiša v Ljubljani	Za obe navedbi 1 točka.
	2	dve od: ♦ zvonik z uro ♦ stopnišče z ložo ♦ stavba izstopa v nizu drugih palač na trgu ♦ višja je od drugih zgradb	
	1	♦ Francesco Robba	
	1	♦ Tri bradate moške figure predstavljajo alegorijo dežele Kranjske./Tri bradate moške figure predstavljajo tri reke dežele Kranjske: Savo, Krko in Ljubljanico.	
Skupaj	5		

2. naloga: Umetnost 18. stoletja

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.1	2	slika 2.1: dve od: ♦ dinamična kompozicija ♦ mehki obrisi ♦ mehka, nežna, razpršena svetloba ♦ svetla, pastelna paleta ♦ tople barve ♦ slikovite poteze ♦ veliko nadrobnosti	
	2	slika 2.2: dve od: ♦ statična kompozicija ♦ jasni obrisi ♦ ostra, dramatična svetloba ♦ natančne, jasne poteze ♦ kontrast med močnimi barvnimi akcenti in bolj nevtralnimi barvami ozadja ♦ barva in svetloba imata simbolno vlogo ♦ osredotočenost na bistveno ♦ tanki lazurni nanosi visokega sijaja	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.2	1	♦ rokoko 2.1, 2.3	Za dve pravilni navedbi 1 točka.
	1	♦ neoklasicizem 2.2, 2.4	Za dve pravilni navedbi 1 točka.
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.3	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ motiv aristokratskega dvorjenja in zapeljevanja, zabave v maskah in kostumih, ki potekajo običajno v vrtovih 	
	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ prisega Horacijev/sinovi prisegajo očetu, preden gredo v boj, v ozadju so užaloščene žene ♦ motiv iz rimske zgodovine ♦ Horaciji prisegajo na svoja politična prepričanja, da bodo branili svobodo republike, čeprav to pomeni spopad s sorodniki ♦ višji cilji prevladajo nad osebnimi cilji 	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.4	2	slika 2.1: <ul style="list-style-type: none"> ♦ aristokracija, ki posnema kraljevske navade ♦ slikarstvo je namenjeno intimnemu uživanju, razvedrilu, za dekoracijo plemiških domov 	
	2	slika 2.2: <ul style="list-style-type: none"> ♦ ozaveščen državljani, meščani, oseba visokih moralnih načel, izobražen gledalec, ki pozna rimsko zgodovino ♦ slika je namenjena poučevanju, ozaveščanju o državljskih dolžnostih, delo je nastalo za javni prostor, javni diskurz 	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.5	2	slika 2.3: <ul style="list-style-type: none"> ♦ junakinja je razposajena aristokratinja, ki je ujeta v igro ljubezenskega trikotnika ♦ ženska je občudovana, če je mična in zapeljiva, frivolna, je predmet čutnega užitka in lahko dominira samo s svojo seksualno privlačnostjo slika 2.4: <ul style="list-style-type: none"> ♦ junakinja je žena atenskega vojskovodje Fokiona, ki se namesto z materialnim bogastvom pohvali z možem ♦ ženska se afirmira samo prek moža, ženska vloga je pasivna, podrejena in v službi moškega herojstva 	

3. naloga: Realizem in impresionizem na Slovenskem

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.1	3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ slika 3.1: Ivana Kobilca ♦ slika 3.2: Jurij Šubic ♦ slika 3.3: Matija Jama 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.2	1	♦ Anton Ažbe	
	1	♦ v Münchnu	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.3	1	♦ slika 3.1 (Poletje) in slika 3.5 (Sejalec)	Za oba pravilna odgovora 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.4	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ stvarno, objektivno upodabljanje vsakdanjega življenja (brez idealiziranja) ♦ groba, skicozna poteza ♦ rjavkasti barvni odtenki 	
	1	♦ slikanje na prostem, v naravi	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.5	1	♦ upodabljanje prizorov in motivov iz sodobnega vsakdanjega življenja/žanr	
	1	♦ po družbeni kritičnosti	
	1	♦ poudarjena osebna izpovedna nota/lirično razpoloženje/»štimumunga«/nacionalna zavest	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.6	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ realizem: konec 19. stol./1880–1900 ♦ impresionizem: začetek 20. stol./1900–1920 	
	1	♦ secesijska arhitektura	
Skupaj	3		

4. naloga: Prepoznavanje umetnika

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.1	1	♦ Picasso	
	1	♦ kubizem	
	1	♦ Španec	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.2	1	♦ akt	
	1	♦ dekonstruiral je ženski akt in perspektivični prostor, razdrobil ga je na ploskve in nepovezane prostornine s spremembami očišča in anatomskimi popačenji ter sploščeno perspektivo ...	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.3	1	dve od: ♦ afriška umetnost ♦ Cézanne ♦ prazgodovinska iberska umetnost	Za dve pravilni navedbi 1 točka.
	1	♦ Marij Pregelj	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.4	2	♦ kolaž ♦ lepljenka, sestavljenka, slika iz različnih na platno nalepljenih vrst materiala (blago, papir, pesek, trske ...)	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.5	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Po dogodku iz državljanske vojne v Španiji leta 1936 med republikanci in skrajnimi nacionalnimi desničarji so nemški nacisti kot zavezniki bombardirali baskovsko republikansko mesto Guernica, 28. 4. 1937. ♦ Slika prikazuje grozote in destruktivnost vojne, slika ima protivojno sporočilo. 	
	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ konj predstavlja teror nad ljudmi, strah, paniko ♦ bik predstavlja brutalnost in mračnost ali samo moč, plemenitost Španije ♦ mati z otrokom posvetna pietà, žalost ob izgubi ♦ žarnica luč resnice, svetloba eksplodiranih bomb ♦ padli vojak z zlomljenim mečem aluzija na Homerske heroje, ranjena roka na Kristusove rane ♦ roža simbol krhkosti in porajajočega se upanja ♦ ženska z dvignjenimi rokami je naricalka (pogrebni običaji) ali goreča oseba 	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.6	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Umetnost, ki se zavzema za vpliv na družbeno dogajanje. 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.7	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ kipar ♦ grafik ♦ keramičar ♦ scenograf ♦ kostumograf 	

5. naloga: Umetnost druge polovice 20. stoletja

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.1	1	♦ abstraktni ekspresionizem	
	2	♦ slikarstvo barvnega polja (razporejanje barve v velikih barvnih ploskvah) ♦ slikarstvo geste/gestualno slikarstvo/akcijsko slikarstvo	
	1	ena od: ♦ popolno prevzetje, stapljanje s sliko ♦ gledalec se počuti, kakor da bi se potopil v bazen obarvane svetlobe ♦ slika žari in seva v prostor okrog sebe, ustvarja močno čustveno razpoloženje ♦ vtis razširjenega prostora ♦ slika kot vrata v novo resničnost, v višjo stopnjo zavesti ♦ slika ponuja posvečeno duhovno oziroma mistično doživetje barvnih ploskev in odnosov med barvami	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.2	2	♦ Gabrijel Stupica ♦ Marij Pregelj	
	1	♦ figuralni motiv je ohranjen, je abstrahiran/ podoba ni popolna abstrakcija	
	1	♦ izkušnja preživetja v koncentracijskem taborišču med drugo svetovno vojno	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.3	1	♦ pop art	
	1	♦ vključevanje motivov iz popularne kulture in vsakdanjega življenja v visoko umetnost/ tematika trivialne potrošniške kulture	
	1	♦ sitotisk	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.4	3	♦ slika 5.8: land art ♦ slika 5.9: performans/body art ♦ slika 5.10: minimalizem	
	1	♦ OHO	
Skupaj	4		

Skupno število točk: 60

DEL B**Navodila za ocenjevanje**

Navodila za ocenjevanje so pripravljena v skladu s poglavjem 3.2 »Tipi nalog in ocenjevanje« in z merili ocenjevanja posameznih delov izpita, ki so objavljena v poglavju 3.3.2 v Predmetnem izpitnem katalogu za splošno maturo 2024 – Umetnostna zgodovina.

Elementi ocenjevanja	Merila	Točke	Skupaj
1. podatki o umetniškem delu	za vsako pravilno navedbo: ime umetnika, naslov izbranega umetniškega dela ali ime in kraj, kjer stavba stoji, okviren čas nastanka, tehnika ali material, približna velikost in umestitev v slogovno obdobje	za vsako pravilno navedbo 1 točka	4 točke
2. oblikovna razčlemba	navedena ni nobena od oblikovnih lastnosti umetniškega dela	0 točk	3 točke
	opis motiva ter navedba in opredelitev enega ali dveh elementov oblikovne analize (telesnost, prostor, kompozicija, barve, svetloba, tekstura, ...) izbranega likovnega dela, razčlemba je pomanjkljiva	1–2 točki	
	navedba večine oblikovnih elementov v povezavi s kompozicijskimi lastnostmi in sestavo, jasna opredelitev in povezava s slikovnim gradivom	3 točke	
3. vsebinska razčlemba	navedena ni nobena od vsebinskih lastnosti umetniškega dela	0 točk	3 točke
	opis in prepoznavna ikonografskega motiva, interpretacija je pomanjkljiva in nejasna	1–2 točki	
	natančna opredelitev vsebine upodobljenega dela in njegovega sporočila; interpretacija je jasna, samostojna in smiselna	3 točke	
4. navedba okoliščin nastanka umetnine, umetniški vplivi in pomen za umetnost	naveden ni nobeden od zahtevanih elementov	0 točk	3 točke
	pomanjkljiva navedba okoliščin oziroma vplivov na izbrano umetniško delo; razlaga ni jasna; primerjava je pomanjkljiva in nejasna	1–2 točki	
	celovita navedba okoliščin, smiselno povezano opredeljeni umetnostni vplivi in jasno označen pomen dela za umetnost; interpretacija je smiselna in samostojna; primerjava je celovita in jasna	3 točke	
5. primerjava obeh umetniških del	navedena ni nobena primerjava	0 točk	4 točke
	navedena je ena zahtevana primerjava	1 točka	
	navedeni sta dve zahtevani primerjavi	2 točki	
	navedene so tri zahtevane primerjave	3 točke	
	navedene so štiri zahtevane primerjave	4 točke	
6. opredelitev odnosa do likovnih del	odnos do obeh umetniških del ni naveden	0 točk	2 točki
	zapis odnosa do obeh umetniških del	1 točka	
	smiselna opredelitev odnosa do obeh umetniških del z utemeljitvijo	2 točki	
7. celostni vtis besedila	besedilo ustreza v postavkah od 2 do 5 začrtanemu okviru, vendar ga ne presega	0 točk	1 točka
	besedilo presega v postavkah od 2 do 5 začrtani okvir: je izrazito dobro napisano, koherentno in suvereno, z bogatim splošnim in strokovnim besediščem, z izvirnimi analizami, primerjavami in interpretacijami	1 točka	

Skupno število točk: 20

Izpitna pola 1

6. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ situla z Vač/vaška situla ♦ ok. 500 pr. n. št. ♦ torevtika/tolčena bronasta pločevina ♦ višina je 23,8 cm (manjši predmet) ♦ Narodni muzej Slovenije, Ljubljana ♦ železnodobna umetnost/situlska umetnost/haštata
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Vaška situla je bronasto vedrce s premičnim ročajem, ki je v celoti okrašeno s figuralnimi prizori v treh vodoravnih pasovih. ♦ Izdelana je iz bronaste pločevine, oblikovane v plitvem reliefu. Izdelana je v tehniki torevtike: tolčenje in vrezovanje v kovino. ♦ Pasovi so enakomerno zapolnjeni s figurami, ki se vse pravilno prilegajo njihovi višini – izokefalija. ♦ Figure so mehko zaobljene in imajo poenostavljena (shematizirana) telesa, njihova drža in gibi so jasno razvidni. Nepomembni detajli so izpuščeni. Umetnik je namreč izbral le tiste, ki so pomembni za večjo pripovednost celote. ♦ Vsi liki, človeški in živalski, so upodobljeni v profilu, s čimer je nakazana smer gibanja. V zgornjem pasu je slavnostni sprevod konjenikov in voz, usmerjen v levo, v srednjem pasu (darovanje, gostija in dvoboj) so liki obrnjeni v levo in desno, v spodnjem pasu pa je v desno usmerjen živalski sprevod. ♦ Opazimo lahko umetnikov strah pred praznim prostorom (<i>horror vacui</i>), saj so prazna mesta zapolnjena z diski, ptiči ali rastlinskimi okrasjem.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ To je obredno vedrce, iz katerega so z zajemalko zajemali obredno pijačo. ♦ Na njem je upodobljena elitna moška družba. Ženske so prikazane le redko, otroci pa skoraj nikoli. ♦ Novejša spoznanja kažejo, da so procesije mož, katerih noše in pokrivala razkrivajo različen socialni položaj, upodobljene zato, da poudarjajo prevlado prvega med njimi. To dejstvo podkrepijo statusni predmeti, kot sta prestol in žezlo za prvaka. ♦ Gre za hierarhizirano družbo, v kateri je mogoče status pridobiti ali ubraniti s tekmovanjem, npr. v dvoboju v glasbi ali z ročkami. Visoki dostojanstveniki so si položaj pridobili in ga ohranili z izjemnimi dejanji. ♦ Situlo z Vač sestavljajo trije pasovi (frizi). Ker je spodnji prizor z živalmi usmerjen drugače kakor zgornja dva figuralna, ga lahko razlagamo kot simbol onostranstva. ♦ V sprevodu zgornjega pasu je procesija konjenikov in mož na vozovih, ki imajo glede na oblačila različen družbeni položaj. Vidimo pešce s konji na povodcu, konjenike in enovprege, zadnja od njih bi lahko tekmovala v dirki. ♦ V osrednjem frizu je poudarjen mož na prestolu s trikotnim pokrivalom, ki v roki drži dvoglavo žezlo, simbol vladarske oblasti. Po položaju mu je najbližji mož s podobnim pokrivalom, ki prav tako sedi na prestolu. Novejše ugotovitve kažejo, da gre za vladarja in njegovega sovladarja (dedovanje oblasti). Sledijo upodobitve igranja na trstenke, obrednega pitja in dvoboja z ročkami za pernato čelado – dvoboj je bil priljubljen šport železnodobnih elit. ♦ Spodnji pas prikazuje živalski friz s srnami in kozorogi, ki jih preganja zver s človeško nogo v gobcu – pogost motiv situlske umetnosti. To si lahko razlagamo kot simbolno izmenjevanje principov življenja in smrti ter njunega večnega kroga. ♦ Morda so na nastanek dela vplivali Etruščani, ki so si boga smrti predstavljali z volčjimi ušesi. Lev z volčjim repom je lahko lokalna predelava tega motiva. ♦ Situla razkriva vlogo kneza, ki je moral biti posvetni vojaški poveljnik in hkrati duhovni vodja, svečenik. Najverjetneje gre za idealiziran prikaz železnodobne aristokratske družbe, v ospredju so njeni boji in junaštva. ♦ Delitev na tri pasove lahko razumemo tudi kot simbolični prikaz treh glavnih vidikov aristokratskega življenja: vojne, ki jo predstavlja sprevod, blaginje (pojedina) in predstave o posmrtnem življenju z mitičnimi zvermi v spodnjem pasu.

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Vsi motivi so hkrati žanrski prizori iz aristokratskega življenja ter prizori z globljim kultnim in religioznim pomenom. ♦ Po nekaterih novejših domnevah naj bi motivi prikazovali osrednje praznike v letu – torej naj bi situla ponazarjala koledar.
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Ker prazgodovinske kulture nimajo ohranjenih pisnih virov, so figuralni motivi s situl pomembni pričevalci o življenju v tistem času. ♦ Situle, še posebno tiste, ki so figuralno okrašene, so bile lastnina premožnih in pomembnih predstavnikov tedanje knežje družbe naših daljnih prednikov, saj so bile najdene le v bogatih grobovih (torej so bile grobni pridatki). Običajno so visoke 20–30 cm in imajo pomični ročaj iz zavite žice s kavljem, ki spominja na račjo glavo, včasih so tudi s pokrovom. ♦ Gre za izvrsten primer situlske umetnosti, ki je nastajala od 7. do 4. stol. pr. n. št. vzdolž severnega jadranskega zaledja – od etruščanske Bologne prek venetske kulture v Benečiji in retijskega prostora na Tirolskem do jugovzhodnega alpskega prostora v Sloveniji. ♦ Klasični izdelki situlske umetnosti izkazujejo oblikovno in pripovedno izvirnost, v motiviki pa stike z Etruščani, Veneti in Retijci. ♦ Situlska umetnost je najbrž nastajala pod vplivom etruščanske umetnosti, mogoče pa je tudi, da so na njen nastanek vplivale le povezave z grškimi kolonijami na Jadranu. ♦ Za situlsko umetnost je značilna tehnika torevtika, s katero so s tolčenjem bronaste pločevine poleg vedric krasili tudi nožnice mečev, pasne sponse, uhane in čelade. ♦ Zaradi figuralnega okrasja se te umetnine razlikujejo od drugih evropskih umetnin v starejši (halštatski) železni dobi. ♦ Nekateri obrzci v prikazovanju se ponavljajo tudi na drugih delih situlske umetnosti. Te umetnine so vrh evropske železnodobne umetnosti v pozni halštatski dobi. Skupaj je v Sloveniji znanih okoli 70 takih umetnin, od tega približno 20 situl. Delavnice, v katerih so bile narejene, so v 6. in 5. stol. pr. n. št. domnevno delovale na Vačah, Magdalenski gori in v Novem mestu, ki mu, ker pomeni središče te umetnosti, rečemo tudi mesto situl. ♦ Motivi na situli z Vač spominjajo na umetnost starih Sumercev (npr. na prapor iz Ura, na katerem sta prikazana blaginja na eni in vojni pohod na drugi strani). Motiv rokoborbe srečamo tudi v mezopotamski in kretske umetnosti. ♦ Način členitve celote na zgornja pasova s človeškimi figurami in na spodnjega z živalskimi figurami spominja na grške in etruščanske primere vaznega slikarstva. ♦ Situlo z Vač je leta 1882 odkril kmet Janez Grilc v okolici Vač (Reber nad Klenikom) pri Litiji in je bila že istega leta razstavljena v osrednjem muzeju Kranjske, današnjem Narodnem muzeju. Od takrat velja za največjo slovensko arheološko dragocenost, saj po kakovosti izstopa med podobnimi primeri situlske umetnosti v italijanskem in srednjeevropskem prostoru. ♦ Je ena najznamenitejših umetnin v slovenskih muzejskih zbirkah. Detajle (figure) z nje so uporabili tudi v slovenskem potnem listu in na osebnih izkaznicah ter v logotipu Narodnega muzeja Slovenije. Konja s situle z Vač je v svojih umetninah večkrat posnemal oblikovalec Oskar Kogoj.
5	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Obe deli imata podobno, vodoravno kompozicijo – razčlenjujejo ju vodoravni pasovi/frizi. ♦ Na obeh je opazen strah pred praznim prostorom. ♦ Obe deli sta reliefno oblikovani, a je prostor prepričljivejši na stebru – relief na stebru je v nasprotju s situlo različno visok. Na situli ni mogoče slutiti prostora, na stebru pa občutimo globino prostora z zasuki in prekrivanjem teles. ♦ Na situli so vsi liki prikazani v profilu in v isti smeri gibanja, na stebru pa so telesa predstavljena v različnih smereh, gibanje je naravno, opazi se kontrapost. ♦ Telesa so na situli videti poenostavljena, shematizirana, na stebru pa so plastična, anatomsko pravilna. ♦ Obrazi figur na situli so tipizirani, medtem ko so na stebru bolj individualizirani, realistični, vključeni so portreti cesarja. ♦ Obe deli sta nastali za uglednega in premožnega naročnika. Situla je bila sprva vedrica za obredno pitje, Trajanov steber pa je bil namenjen propagandi in grobnemu spomeniku rimskega cesarja. ♦ Obe umetniški deli sta povezani s pokopom. Situla je bila namreč grobni pridelek bogatega pripadnika halštatske družbe. ♦ Obe deli sta bogato pripovedni, na obeh srečamo žanrske prizore. Situlski prizori govorijo o aristokratskem življenju halštatske visoke družbe, na stebru pa vidimo zgodovinske prizore:

	<p>rimski legionarji pod vodstvom Trajana osvajajo Dacijo.</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Deli se razlikujeta v materialu (situla je bronasta, steber je iz marmorja iz okolice Carrare) in tehniki izdelave (razmeroma plitki reliefi na situli so nastali s torevtiko, globlji reliefi na stebru pa so nastali s klesanjem). ♦ Situla je manjših mer, Trajanov steber je monumentalen.
6	♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.
7	♦ Kandidat lahko pridobi dodatno točko za celostni vtis besedila.

7. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ stolnica Naše ljube gospe (Notre-Dame), Reims ♦ 1211 temeljni kamen, glavnina del dokončana do konca 13. stol. (13. stol.) ♦ kamen, klesanje ♦ v = 38 m (obok v notranjosti), d = 149 m (zunanja mera) ♦ stavba velikih mer, monumentalna stavba ♦ visoka gotika
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Mogočna kamnita stavba, v kateri je glavni poudarek vzgon v višino. ♦ Tloris ima vzdolžno zasnovo in temelji na obliki latinskega križa. Posnema 3-ladijsko bazilikalno shemo, s 3-ladijsko prečno ladjo, ki preide v 5-ladijski kor s kornim obhodom z žarkasto razporejenim vencem kapel. Tu se prostor odpira, je povezan in enovit. ♦ Višina križnobreastega šilastega oboka v notranjščini meri 38 m in izraža težnjo po razvoju gotske arhitekture v višino. Tako gradnjo so omogočila nova matematična in statična spoznanja, ki so jih uporabili v konstrukciji skeletne gradnje. ♦ Pomembno je tudi skladno razmerje med višino in širino stavbe. Reimška katedrala slovi kot ena najbolj skladnih in harmoničnih. ♦ Rebra izhajajo iz navpičnih nosilcev, slopov in služnikov. Teža oboka se prenaša v opornike, notranjim opornikom se pridružijo zunanje podpore, oporniki in oporni loki, ki prestrezajo težo ter stranski pritisk strehe in obokov. Tako so stranske stene razbremenjene nosilnosti, zato jih lahko predirajo vedno večje okenske odprtine. ♦ Zunanje opornike zaključujejo stolpiči, fiale, zasnovani kot tabernaklji, z bodičasto streho, ki jih zaključujejo križne rože ali lilijini križi. ♦ Shema notranje stene glavne ladje je trinadstropna, sestavljena iz spodnjih visokih arkad, triforija (tesen hodnik v steni z odprtini) in zgoraj visokih oken, ki tvorijo svetlobno nadstropje. ♦ V Reimsu se je na okvirjih oken prvič pojavilo značilno gotsko kamnoseško okrasje geometrijske oblike, krogovičje. ♦ Od sedmih zvonikov so zgradili samo dva, pa še ta sta nedokončana. ♦ Za zahodno pročelje je značilna tridelna vertikalna in horizontalna zasnova. Spodaj je poudarjen stopničasto poglobljen slavoločni vhod z zatrepi, v sredini je rozeta in zgoraj galerija kraljev ter oktagonalna zvonika s pomanjšanimi vogalnimi stolpiči. ♦ Veličastnost stavbe dopolnjuje in stopnjuje bogato kiparsko okrasje, ki so ga vzporedno z gradnjo stolnice na gradbišču ustvarjale različne kiparske delavnice (zato ni slogovno enotno). Najbolj presenetljivi so tisti kipi, v katerih je mogoče najti naslanjanje na antično kiparstvo, ki ga posnemajo z realizmom teles ter mirnimi, brezčasnimi obrazi in gubami draperije, kakor da bi bila mokra. Te značilnosti so najlepše razvidne v figuri Marije in Elizabete v skupini Obiskanje. ♦ Najdemo lahko tudi značilnosti gotskega kiparstva (osvobajanje figur od stene, voluminoznost, individualizacija, podaljšana telesa, skrita za nagubano draperijo, eleganca drž in kretenj). Vrhunec te prefinjene gotske lepote je Smejoči se angel v skupini Oznanjenje. ♦ Kipi so bili pobarvani z močnimi barvami, ki pa so skozi stoletja zbledele in so opazne le v sledovih. ♦ Velike okenske površine so zapolnjene z vitraji, sestavljenimi iz več tisoč koščkov obarvanega stekla intenzivnih barv, spetih s svinčenimi spojki in utrjenih z železno mrežo.

3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Gotska katedrala simbolno ponazarja nebeški Jeruzalem, opisan v svetopisemski knjigi Razodetje, in je svetopisemska metafora samih nebes, pa tudi nebeškega reda, ki se kaže v ponavljajočih se harmoničnih številčnih razmerjih, skrivni geometriji in numeričnem simbolizmu. ♦ V gotskih stavbah je imela pomembno vlogo svetlobna simbolika, ki jo je uveljavil opat Suger, saj je Boga izenačil s svetlobo. Ta je božje znamenje in lahko zastre sence sveta. Tudi sončni žarki, ki padajo skozi vitraje v notranjščino, tako da jih barvasto steklo obarva, postanejo aktivni udeleženec, ki daje stavbi identiteto in vsebino. Na senčni severni strani se običajno na oknih pojavljajo motivi Stare zaveze, na vzhodnem delu motivi s Kristusom, ki vedno znova s soncem vstaja, in na bolj osvetljeni južni steni motivi Nove zaveze. ♦ Projicirane barvne lise na notranjih stenah lahko razumemo kot drago in poldrago kamenje, iz katerega je sezidan nebeški Jeruzalem. ♦ Kiparsko okrasje je zapleten sklop srednjeveškega enciklopedičnega znanja, od tematike univerzalnosti vesoljne Cerkve kot institucije (predstavniki različnih ljudstev, štiri reke paradiža, prvi učitelji, apostoli in mučenci, sedem svobodnih umetnosti) do lokalnih tem s kultom lokalnih svetnikov sv. Nivarda in Remigija ter zgodb iz življenja in slave Kristusa in Marije. ♦ Poseben poudarek je namenjen zgodovini kronanja starozaveznih in francoskih kraljev, v povezavi s posebno namembnostjo stavbe. ♦ Stolnica je bila sedež reimškega škofa, bila je tudi kronanjska katedrala, v kateri je bilo potem kronanih še 29 francoskih kraljev.
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Imena glavnih gradbenih mojstrov so bila vpisana v tlakovce labirinta (simboliziral je pot duhovnega očiščenja pred vstopom v glavno ladjo cerkve) na začetku glavne ladje (Jean d'Orbais, Jean-le-Loup, Gaucher de Reims in Bernard de Soissons), podobno v Chartresu in Amiensu. V 18. stoletju so ime odstranili. ♦ V Reimsu so ob koncu 5. stoletja krstili kralja Klodvika, ustanovitelja frankovskega cesarstva, ki velja za prednika francoskih kraljev. ♦ Katedrala prikazuje upravičenost francoskih kraljev do posvetne oblasti zaradi božje volje. Z galerijo kraljev poudarja tudi politično sporočilo o neposredni podložnosti francoskih mest kroni in potrebi po utrjevanju centralistične oblasti. Spadala je med štiri kraljevske katedrale (še Pariz, Chartres in Saint-Denis) in ima pomembno simbolno politično vlogo za francosko monarhijo. ♦ Stavba je ključni arhitekturni spomenik francoske visoke gotike. Je naslednica zgodnjegotjskih stolnic v Parizu in Chartresu. S sočasno stolnico v Amiensu je vrhunec te umetnosti v Franciji. Čeprav so vse stavbe zaradi velikopoteznosti projektov ostale nedokončane, reimška deluje najbolj celovito ter slovi po svoji skladnosti in monumentalnosti. ♦ Gradbišče stolnice je predstavljalo pomemben prostor šolanja stavbarskih mojstrov, ki so značilnosti te gradnje širili naprej v Nemčijo in Anglijo. ♦ Prvič se uveljavijo krogovičja v okenskih okvirjih in na čelih vrat, kar postane ena od temeljnih značilnosti gotске arhitekture. ♦ Nekatera kiparska dela kažejo, da antična tradicija niti v visokem srednjem veku ni povsem zamrla. ♦ Kip Smejočega se angela je zgled gotске lepote in umetnosti, ki se je iz 13. stoletja v obliki mednarodnega mehkega sloga v začetku 15. stoletja razširil po vsej Evropi.
5	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Katedrala v Reimsu je sakralna stavba, je sedež škofije v mestu, Castel del Monte je profana zgradba, utrdba, grad na hribu, lovski grad, citadela. ♦ Obe stavbi sta iz kamna. ♦ Gotska cerkev je skeletna gradnja, grad je masivna gradnja. ♦ Katedrala in grad sta stavbi velikih dimenzij. ♦ Tlorisna zasnova cerkve je longitudinalna, ima obliko latinskega križa, je triladijska, grad ima centralni tloris, je osmerokotna prizma, z osemkotnim stolpom na vsakem vogalu in notranjim dvoriščem. ♦ Katedrala je velikanska in zelo visoka zgradba, poudarjen je vzgon v višino; grad deluje trdno, z ravnim, ploskovnim zaključkom na vrhu. ♦ Cerkevna fasada je trisna in trinadstropna, fasada gradu je bolj preprosta, enoosna, dvodelna. ♦ Pročelje katedrale ima številne kamnoseške detajle in perforirano steno, fasada gradu ni

	<p>okrašena, razen vhod z antičnimi pilastri in timpanonom ter okno z gotskim krogovičjem.</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Notranjščina obeh stavb je enobarvna (barva kamna) in križnorebrasto obokana. ♦ Katedrala ima velika okna z vitraji in skeletno gradnjo, grad ima majhna okna in masivno tektonsko gradnjo. ♦ Fasada katedrale je bogato členjena z okni, zunanjimi oporniki, loki, fialami, grad ni členjen. ♦ Katedrala je izraz bogastva in pomembnosti mesta, grad je teritorialna oznaka fevdalne posesti. ♦ Obe stavbi sta geometrijsko zasnovani in skladni po načelu zlatega reza, kar je bolj razvidno iz arhitekture gradu. ♦ Katedrala simbolno ponazarja nebeški Jeruzalem, grad je utrdba, vojaška arhitektura.
6	♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.
7	♦ Kandidat lahko pridobi dodatno točko za celostni vtis besedila.

8. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Albrecht Dürer ♦ Avtoportret (v krznem plašču) ♦ tudi Kristomorfni avtoportret ♦ 1500 ♦ olje na lipovini ♦ 67,1 x 48,9 cm (manjše mere) ♦ Alte Pinakothek, München ♦ severna renesansa
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Dopasni avtoportret mladeniča v rjavem krznem plašču na vrhuncu fizične moči. ♦ Izraža samozavesten pogled naravnost v gledalca, zdi se, da gre za lastno podobo v zrcalu. ♦ Levo na črnem ozadju je slikarjev monogram, dodan je tudi napis, ki nam pove, da je bil slikar, ko je sliko ustvaril, star 28 let. ♦ Kompozicija je trikotna in simetrična. ♦ Osvetljena desnica, ki drži rob plašča, edina prekine strogo simetričnost kompozicije. ♦ Uglašeni rjavi toni ustvarjajo topel kolorit, nevtralno črno ozadje ustvarja svečano razpoloženje. ♦ Celota deluje umirjeno, svečano in poduhovljeno. ♦ Dürerjev pogled je okamenel, drža je toga. ♦ Upodobljen je polnoplastično, realistično, v pravih proporcijah, vendar s pridihom idealiziranja. ♦ V očeh vidimo odblesk svetlobe, v kateri se vidi okno prostora, v katerem je umetnik. ♦ Natančno sta podani tekstura in taktilnost krzna, las, brade.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Umetnik je upodobil sebe, delo je avtoportret slikarja. ♦ S strogo frontalnostjo in videzom (pričeska, brada) lik spominja na Kristusove upodobitve. ♦ Umetnik je oblečen v krznen plašč, ki je značilno oblačilo aristokratov, kar kaže umetnikove ambicije in povzdigovanje njegove vloge iz rokodelca v imenitneža, intelektualca ... ♦ V rokah drži kos dlake, s čimer poudari svojo spretnost približati se snovnosti narave. ♦ Roka nastopa v vlogi umetnikovega orodja, spretnosti, veščine, kot simbol umetnosti. ♦ Umetnik z aluzijo na boga nastopa v vlogi creatorja mundi, kot stvarnik svojega umetniškega sveta, ki poustvarja resničnost in hkrati kaže umetnikov talent in znanje. ♦ Mladi umetnik se primerja z bogom, s čimer lahko meri na to, da ga bo umetnost naredila božanskega, nesmrtnega. ♦ Umetnika primerjamo z bogom zato, ker je bog ustvaril človeka po božji podobi, umetnik pa to dejanje stvaritve ponavlja za njim. ♦ Pogled in ustvarjalna roka sta prikazana kot umetnikovo orodje, saj z roko ustvari sliko ali kip. Roka naredi iz človeka umetnika; tako kot je Kristus blagoslavljal in zdravil z roko, tudi umetnik ustvarja z roko. ♦ Motiv spominja na vero ikon, na Kristusovo podobo na Veronikinem prtu.

4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Avtoportret v severnih deželah v tem času še ni bil povsem običajna slikarska tema, vsaj ne tako kot v Italiji. ♦ Slikar se je že prej večkrat upodobil, največkrat v tričetrtinskem profilu, nikoli pa frontalno, saj je bila ta postavitev rezervirana za Kristusa in svetnike. ♦ Umetnik se večkrat upodobi v ekscentričnih plemiških oblačilih, kar kaže na to, da se doživlja in ustvarja vtis plemenitaša. ♦ Avtoportret se veže na tradicijo frontalne doprsne podobe Kristusa z lasmi do ramen, brado in desnico, ki dvignjena blagoslavlja, včasih pa se oprijema plašča. ♦ Slika je izraz samozavesti slikarja v času in okolju, kjer je umetniški poklic še veljal za rokodelskega, umetnik pa se povzdiguje v intelektualca ... ♦ Dürer je večkrat (dvakrat) potoval v Italijo, v Benetke. Večkrat je študijsko potoval tudi na Nizozemsko. ♦ V Benetkah je spoznal več italijanskih umetnikov in spoznal dela italijanskih umetnikov (Bellini, Leonardo, Raffael ...) ♦ Umetnik je slovel ne samo po tehniki olje na platnu, ampak tudi po grafikah: lesorezu in bakrorezu. ♦ Umetnik se je zelo uspešno promoviral, predvsem s pomočjo grafike, ki jo je prodajal tudi zunaj nemških dežel, in tako zaslovel po vsej Evropi. ♦ Dürer je v svojem času veljal za najslavnejšega slikarja severno od Alp, delal je za cesarja Maksimilijana. ♦ Umetnik je bil tudi izjemno poslovno spreten, predstavlja novo obliko umetnika poslovneža. Pri vodenju gospodinjstva in poslov je pomembno vlogo odigrala tudi umetnikova žena Agnes, ki mu je s svojo bogato doto omogočila, da je odprl svojo delavnico. ♦ Napisal je več teoretskih, znanstvenih del, ukvarjal se je z matematičnim izračunom idealnih razmerij, linearno perspektivo ...
5	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Obe sliki predstavljata avtoportret umetnika, na prvi sliki je portret samostojen in dopasni, na drugi sliki je dvojni portret, celopostavni avtoportret in doprsni portret. ♦ Oba avtoportreta sta frontalna. ♦ Obe kompoziciji sta statični, na prvi sliki je kompozicija trikotna, na drugi sliki je navpična. ♦ Figura na prvi sliki je realistična, s pridihom idealizacije, na drugi sliki je stilizirana in shematizirana. ♦ Dürerjev portret je polnoplastičen (tonska modulacija), Stupičev je ploskovit (enotne barvne ploskve). ♦ Na prvi sliki zaradi volumna figure kljub nevtralnemu ozadju zaznamo prostor, ki je nakazan tudi v očesnem odblesku, na drugi sliki iluzije prostora ni. ♦ Obe deli učinkujeta bolj monokromatsko, Dürer je uporabil temne, rjave tone, barve so tople, Stupica je uporabil bolj zamolke barve, prevladujoče sinje modre in bele, barve so hladne. ♦ Dürer se skuša čimbolj približati resničnosti in jo povzeti, Stupica se skuša čimbolj približati prvinskosti otroške risbe. ♦ Oba umetnika sta v svojem slikarskem ateljeju, na prvi sliki je slikar upodobil samega sebe do pasu v ogledalu, prostor ateljeja samo slutimo, na drugi sliki je upodobljen slikar pred slikarskim stojalom, s paleto in čopičem. ♦ Obe deli delujeta umirjeno, slovesno, poduhovljeno, Stupičeva podoba tudi bolj eterično. ♦ V obeh delih vidimo vir navdiha slikarjev, na prvi sliki navdihuje podobo božja podoba Kristusa, vera ikon, na drugi sliki vidimo, da je slikarjeva muza hčerka. ♦ Na prvi sliki je slikar oblečen v razkošna oblačila, podložena s krznom, na drugi sliki je slikar oblečen v delovna oblačila, saj so vsa popackana od barve. ♦ Delo na prvi sliki je narejeno z lazurnimi nanosi, poteza ni razvidna, na drugi sliki je slikarska poteza vidna in ustvarja teksturo podlage. ♦ Dürer nam kaže svojo fizično lepoto in lepoto svojega ustvarjanja, zazrt v sebe ali v obličje boga odpira vprašanja o nečimrnosti, vlogi ali položaju umetnika, Stupica s svojim delom kljub naivnim otroškim potezam in sinji barvi ustvarja občutek nečesa nelagodnega in tesnobnega.
6	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.
7	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kandidat lahko pridobi dodatno točko za celostni vtis besedila.

Izpitna pola 2

6. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Rembrandt van Rijn ◆ Nočna straža (Družčina kapitana Fransa Banninga Cocqa) ◆ 1642, 17. stol. ◆ olje na platnu ◆ 363 x 437 cm, delo velikih, monumentalnih mer ◆ Rijksmuseum, Amsterdam ◆ barok
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Na sliki je upodobljena strnjena skupina moških v naravni velikosti, nekateri dvigujejo kopja, muškete, nekdo zastavo, drugi helebardo, zatopljeni so v pogovor in svoja opravila ... ◆ Iz skupine izstopata dve osvetljeni osebi v prednjem planu in deklica levo od njiju. ◆ Pri večini je nakazano rahlo gibanje, premik v levo, medtem ko se v nasprotni smeri, v desno, giblje le deklica. ◆ Figuralni prizor je postavljen v prostor pred arhitekturno kuliso z vratno odprtino (slavoločna stena, reprezentativna dvorana ali loža mestne hiše). Globina prostora je nakazana s svetlobno in barvno perspektivo. ◆ Kompozicija je simetrična, središče slike sta osebi v ospredju. ◆ Geste rok, zastava na levi in sulica na desni v diagonalah usmerjajo pozornost na osrednji dve osebi, eno v črnem z rdečim trakom in drugo v limonasto rumenem. Te diagonale ustvarjajo dinamičnost na sliki. ◆ Slika je napolnjena s trepetavim ozračjem nemirnega dogajanja, z bogatimi kontrasti svetlobe in sence, najrazličnejšimi pozami figur, gest, izrazov na obrazih, vse med seboj kontrastira, tako da je slikovni prostor poln nemirnih cikcak linij. ◆ Za slikarja je pomembno oblikovanje obrazov in kretenj rok, da govorica telesa izrazi duševnost protagonistov. ◆ Nekatero osebo se jasno in natančno izrisujejo na ozadju z vsemi nadrobnostmi, druge pa so predstavljene bolj skicozno in manj natančno. Sicer so vse osebe upodobljene polnoplastično, realistično. ◆ Za slikarja je značilna uporaba chiaroscuro, svetlo-temnega kontrasta, svetloba je nakazana, kakor da prihaja z leve (senca roke na rumenem oblačilu); neodvisno od tega se kot svetlobno središče uveljavita moška v ospredju in deklica v ozadju. ◆ Prevladuje značilen slikarjev kolorit toplih zemeljskih barv: rjavih tonov, rumene in rdeče. ◆ Pastoznost nanosov je različna, poteze čopiča so deloma razvidne ali gravirane. Slikar je barvo v glavnem polagal varčno, v glavnem v dveh plasteh, ponekod pa tudi na debelo.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Slika je skupinski portret članov Družčine kapitana Cocqa, amsterdamske mestne milice (milice so nekoč stražile mestna vrata in obzidje, v Rembrandtovem času pa je njihova vloga postala bolj simbolna in častna). ◆ Tradicionalni holandski skupinski portreti kažejo osebe, ki se ponavadi razpostavijo v eno ali dve vrsti in so vse naslikane enako pozorno, tokrat je skupinski portret upodobljen kot gledališko insceniran prizor. ◆ Slika je dejansko skupinski portret, ki pa učinkuje kot zgodovinska slika. ◆ Iz naročila za statični portret je slikar ustvaril dinamično razgibano kompozicijo, ki je oživila v barvah, različni svetlobi, celo zvokih. Posamezne osebe niso dobro razvidne, saj se prekrivajo; slikar se namreč ni menil za želje naročnikov, da bi bili na sliki čim bolj vidni. ◆ Morda gre za prikaz konkretnega dogodka, ko se je združba pripravljala na uradni sprejem Marije de' Medici v Amsterdamu in bo odkorakala pred mestna vrata kraljici v pozdrav. ◆ Tudi barvi oblačil glavnih likov imata ikonografski pomen: kapitan Banning Cocq, bogati amsterdamski trgovec, je v črnem, kar je barva holandskih kalvinistov in demokratov, poročnik Ruytenburch ob njem pa v rumenem, v heraldični barvi Oranijcev. ◆ Upodobljena deklica, ki ji za pasom visi kokoš, je verjetno maskota združbe, saj kurji kremplji besedotvorno asociirajo na puškino kopito.

4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Slika je bila naročena za veliko dvorano sedeža ene izmed treh amsterdamskih milic, leta 1715 pa je bila premeščena v amsterdamsko mestno hišo. Takrat je bila z vseh strani obrezana. ♦ Reprezentančne skupinske predstavitve postanejo na Holandskem zelo priljubljene v 17. stoletju in se kmalu spremenijo v zamrznjene ujete trenutke vsakdanjika banketov in zborovanj. ♦ Rembrandt je dobil ob naročilu skupinskega portreta za 18 figur plačanih 100 guldnov na osebo (dve osebi naj bi naslikal brezplačno). Čeprav so mu izplačali 1600 guldnov za 18 figur, jih je dodal še 16 samo zato, da je ustvaril bolj razgibano kompozicijo. ♦ Zelo pogosto je take portrete slikal Frans Hals. ♦ Množično skupinsko portretiranje izraža skupinsko pripadnost in narodni ponos novonastale neodvisne Holandije, ki je premagala avtoritarno Španijo. V tem času so bili v Holandiji v ospredju ideali družbene enakosti in svobodnega podjetništva. Amsterdam je postal vodilno evropsko trgovsko središče. Vse to je spodbujalo cvetoč umetniški trg in zanimanje za umetnost. ♦ V Rembrandtovem času je bilo zgodovinsko slikarstvo precej višje cenjeno od portreta. Po mnenju nekega kritika je slikarju uspelo, da skupinski portret deluje kot zgodovinska slika. ♦ V času nastanka slike je Rembrandt še veljal za najpomembnejšega slikarja svoje dobe.
5	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Na obeh slikah je upodobljen večfiguralni prizor. ♦ Obe sliki sta skupinski portret, na obeh slikah so upodobljene resnične osebnosti, ki pa tvorijo neki dogodek – na prvi sliki se člani mestne milice zbirajo, na drugi sliki pa se odvija prizor prihoda bodoče francoske kraljice. ♦ Na obeh slikah so upodobljeni vodilni predstavniki tedanje družbe, na prvi sliki najpomembnejši meščani, na drugi sliki pa francoska kraljica s spremstvom ter mitološke figure. ♦ Na prvi sliki so figure manjše in razpostavljene po prostoru v globino, na drugi sliki so figure večje in postavljene v prvi plan v dveh nizih. ♦ Na prvi sliki je razmerje med figurami in prostorom uravnoteženo, na drugi sliki pa figure nad prostorom prevladujejo. ♦ Na obeh slikah so figure postavljene pred arhitekturno kuliso. ♦ Na prvi sliki so osvetljene le posamezne figure oziroma deli figur, prostor pa je precej temačen (chiaroscuro); na drugi sliki so figure in prostor bolj enakomerno osvetljeni. ♦ Na prvi sliki prevladujejo umirjene, tople, zemeljske barve, na drugi sliki pa so barve bolj žive, močnejše. ♦ Na prvi sliki je kompozicija cikcakasta, upodobljenci so razdeljeni v več manjših skupin, razpostavljenih po prostoru, na drugi sliki pa je kompozicija vodoravna, figure so strnjene v dve skupini v ospredju. ♦ Obe sliki sta nastali v 17. stoletju, v sosednjih deželah, vendar v različnih družbenih okoliščinah (katoliška Flamska, protestantska Holandija).
6	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.
7	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kandidat lahko pridobi dodatno točko za celostni vtis besedila.

7. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Jože Plečnik ♦ Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana ♦ 1936–1941/prva polovica 20. stol. ♦ arhitektura prve polovice 20. stol. ♦ moderni klasicizem
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Kubična stavba posnema obliko in vlogo, ki jo je imela njena predhodnica, Knežji dvorec, in s svojo kubično gmoto ima na gledalca že od daleč monumentalen učinek. ♦ Spominja na renesančne mestne palače, predvsem na florentinske palazze. ♦ Stavbni plašč s kombinacijo kamna in opeke spominja na antične vzore ali na kraško arhitekturo. ♦ Stena se razvije od težke rustike iz kamna v pritličju do lažje opečnato-kamenite stene, ki jo členijo pomolno izstopajoča (angleška) okna v prvem in višjih nadstropjih, vse do izstopajočega, poudarjenega venčnega zidca. ♦ Tloris stavbe skorajda kvadratne oblike z eno poševno stranico je prilagojen nepravilni obliki zemljišča in je v notranjščini izravnani z dvojnimi okni čitalnice. ♦ Veliki navpični okni na stranskih fasadah, ki zaključujeta stranski stranici čitalnice, sta dodatno poudarjena z monumentalnima jonskima stebroma, postavljenima na sredino oken, in zarišeta prečno os. S tem zunanjščina razkriva notranjo ureditev stavbe. ♦ Enaka je pomembnost vseh treh cestnih fasad stavbe. ♦ Nad stranskim vhodom na vzhodni strani je postavljen kip Mojzesa Lojzeta Dolinarja iz leta 1927. ♦ V notranjščini najdemo množico rokodelskih detajlov, bogastvo različnih tehnik, od ulivanja kovin do inkrustacij (razkošna vrata, ki vodijo v razstavni prostor), kovanega železa (rešetke na oknih), ulivanja balustrov iz umetnega kamna (spominjajo na antične vaze).
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Stavba NUK je knjižnica. ♦ Premišljena je izbira materialov, ki naj s svojo žlahtnostjo povzdigujejo arhitekturo. ♦ Od vhoda v stavbo se obiskovalec ritualno vzpenja skozi mračno in tesno stopnišče k svetlobi nad vhodom v veliko čitalnico. ♦ Stopnišče s stebri poudarja monumentalno os vzpenjanja od glavnega vhoda k čitalnici kot vrhuncu poti k spoznanju. ♦ Nekateri arhitekturni detajli so primer industrijske estetike 19. stoletja (ograja v čitalnici je sestavljena iz serijskih jeklenih plinskih cevi). ♦ To je simbolna katedrala slovenskega duha. ♦ NUK predstavlja simbolno-reprezentančno vrednost za slovenski narod.
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Plečnik je želel mesto Ljubljana obogatiti z mestno palačo, tako kakor so florentinske mestne palače v renesansi prikazovale mestni kulturni razcvet. ♦ Arhitektura je zrasla na mestu leta 1895 porušenega zgodnjebaročnega Knežjega dvorca iz 17. stoletja. ♦ Priprave na gradnjo stavbe so trajale od leta 1930, ko je nastal prvi Plečnikov načrt, do leta 1936. ♦ Ivan Vurnik je pripravil načrt, ki je bil sodobnejši od Plečnikovega in ga je tuji izvedenec bolje ocenil. ♦ V arhitekturi najdemo zglede Plečnikovega dunajskega učitelja Otta Wagnerja in nemškega arhitekta Gottfrieda Semperja, ki je kot teoretik vplival na Plečnikova izhodišča. ♦ Jože Plečnik je tisti arhitekt, ki je z ureditvijo najbolj zaznamoval podobo Ljubljane. ♦ NUK je njegovo najpomembnejše delo v tem mestu, vrhunec »Plečnikove Ljubljane«. ♦ Leta 1944 je na NUK strmoglavilo letalo in precej poškodovalo veliko čitalnico.
5	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Obe stavbi sta kubični, monumentalni gmoti. ♦ Tloris je pri obeh umetninah pravokoten, tloris NUK zaseda bistveno več površine kot tloris Nebotičnika. ♦ NUK je knjižnica, Nebotičnik je trgovsko–poslovno–stanovanjska zgradba. ♦ Stavbni plašč NUK je iz kamna in opeke, je klasična gradnja s tradicionalnimi materiali

	<p>(kamen, opeka), Nebotičnik je iz armiranega betona.</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ NUK je zgrajen po načelu tektonske gradnje, Nebotičnik ima skeletno konstrukcijo. ♦ Po načelu klasične gradnje ima NUK tudi kiparski okras in klasične arhitekturne elemente: balustrado, jonski steber, venčni zidec idr., Nebotičnikova zasnova temelji na neoklasicističnih in art deco elementih. Stena NUK je iz rustike v pritličju in se nadaljuje v nadstropjih z opečno-kamnito steno, členjeno z okni, medtem ko je Nebotičnikova fasada gladka, na njej so enakomerno razporejena pravokotna okna s kamnitim okvirjem; na vrhu, v kavarni, so okna polkrožna. ♦ Obe stavbi se zgledujeta po tempeljski arhitekturi: NUK ima procesijsko stopnišče in peristil oziroma propileje, Nebotičnik ima na vrhu paviljonski tempelj. ♦ NUK ima temno tempeljsko stopnišče, zasnovano kot procesijska pot, Nebotičnik ima polžasto stopnišče organske zasnove. ♦ Kubična zasnova NUK nas spominja na renesančno mestno palačo, Nebotičnik je moderna, visoka stavba, na sorazmerno majhni tlorisni površini; beseda nebotičnik je zloženka iz »nebo« + »tikati se«. ♦ Notranjost v NUK je zasnovana po duhovnem principu obreda iz temnega in tesnega stopnišča do svetlobe in razsvetlitve ob vhodu v veliko čitalnico, Nebotičnik je zgrajen kot trgovsko-poslovno-stanovanjska stavba. ♦ Obe arhitekturi sta ogelni stavbi, s čimer se simbolno poudari urbanistična zasnova mesta. ♦ Obe deli sta namenjeni javni rabi. ♦ Obe stavbi imata na fasadi arhitekturno plastiko kiparja Lojzeta Dolinarja: NUK ima monumentalni kip Mojzesa, Nebotičnik v šestem nadstropju kip Genije.
6	♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.
7	♦ Kandidat lahko pridobi dodatno točko za celostni vtis besedila.

8. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Marcel Duchamp (1887–1968) ♦ Fontana ♦ 1917, začetek 20. stol., prva polovica 20. stol. ♦ avtorizirana replika iz leta 1964 (edicija galerista Artura Schwarzza iz Milana, po fotografiji Alfreda Stieglitza), več replik ♦ porcelan ♦ 36 x 48 x 61 cm, delo srednjih mer ♦ več lokacij (ena v Tate Modern, London, druga v Centre Pompidou, Pariz ...) ♦ avantgarda, dadaizem, konceptualizem
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Delo je industrijsko proizveden predmet, oblikovan v skladu z nalogo, ki jo opravlja v vsakdanjem življenju, pisoar. ♦ Pisoar je postavljen tako, da ga ne moremo uporabljati. Umetnik je pisoar obrnil za 90°, na njegovo hrbtno stran. ♦ Umetnik je na belo keramiko s črno barvo napisal »R. Mutt 1917«. ♦ Delo zaradi tridimenzionalnosti lahko uvrstimo med kiparstvo. ♦ Pred nami je delo uravnotežene, simetrične kompozicije, tektonsko oblikovano, tako da je masa spodaj težja kot zgoraj. ♦ Delo je v celoti bele barve (monokromatsko), razen umetnikovega podpisa in datacije v črni barvi. ♦ Bleščeča glazirana belina nas spominja na kiparstvo v belem marmorju ter deluje vzvišeno in ezoterično, da ob njej pomislimo na klasično umetnost. ♦ Delo z abstrahiranim oblikovnim namigom spominja na sedečega Budo, Marijino glavo z velom ali na čutne, organične oblike. ♦ Umetnino je nesmiselno razlagati s pomočjo oblikovne analize, saj je umetnik poudarjal, da ga je pri delu vodila predvsem estetska brezbržnost. ♦ Pomembni nista oblika in izdelava izdelka, temveč je pomemben način, kako se je izdelek pojavil v galerijskem prostoru, pomembna sta ideja in to, katera vprašanja si bomo ob delu postavljali.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Pisoar je eden od elementov kopalniške opreme, ki je navadno v uporabi v javnih straniščih. Stranišča veljajo za intimne, skrite prostore in razstaviti tak predmet pod galerijskimi žarometi pomeni razgaljanje nečesa prikritega, kar lahko spravi gledalca v zadrego. ♦ <i>Ready-made</i> je predmet, ki je izoliran od svojega prvotnega uporabnega konteksta in je povzdignjen v status umetniškega predmeta. Spada v podkategorijo predmetov, ki so jim nadrealisti rekli <i>objet trouvé</i> (najdeni predmet). ♦ Delo pomeni estetsko provokacijo, saj umetnika pri izbiri ne vodi lepota objekta, ampak njegova brezbržnost do njega. Pri ustvaritvi močno soodloča naključje. ♦ Sporočilo <i>Fontane</i> je bilo, da niso v umetnosti nič več pomembni ročna spretnost, materiali, vprašanje okusa ali višji umetniški pomen. Namesto da v delih odkrivamo estetske vrednosti, si moramo začeti postavljati estetska vprašanja.
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Duchamp je s poudarjeno intelektualističnim pristopom želel javnosti dopovedati, da umetnost ni rokodelstvo, ampak intelektualno delo. ♦ Za umevanje tovrstnega umetniškega dela so najpomembnejše okoliščine njegovega nastanka in njegov pomen, saj je <i>Fontana</i> prelomno vplivala na naš odnos do umetnosti. ♦ Duchamp je v newyorških umetnostnih krogih postal zelo vplivna osebnost in je bil osrednji predstavnik newyorške dade. ♦ Bil je član Društva neodvisnih umetnikov (<i>Society of Independent Artists</i>), ki naj bi prirejalo vsakoletne razstave avantgardne umetnosti, iz njega pa je pozneje izstopil. ♦ Leta 1917 je na razstavo društva anonimno poslal <i>Fontano</i>, ki jo je odbor zavrnil za razstavo. ♦ Pisoar je umetnik kupil v newyorški trgovini. Delo je fotografiral v ateljeju fotografa Alfreda Stieglitza. Ta fotografija je ostala kot edini original, saj se je izvirnik pisoarja izgubil, danes poznamo samo njegove replike. ♦ Umetnina je postala javno znana leta 1918, z objavo v 2. številki revije <i>Blind Man</i>.

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Duchamp je na način, značilen za avantgardo, zavrnil konvencionalna stališča v umetnosti, ustaljene poti trženja umetnine, umetniške slave, vloge muzejev. Bil je rojeni anarhist. ♦ Je eden od umetnikov 20. stoletja, čigar ideje so najbolj prelomno zaznamovale konceptualistično preusmeritev od predmeta k procesu nastajanja umetniškega dela. ♦ Duchamp je vplival na popart, novi realizem ter neo-dado in je tisti umetnik, ki je najpomembneje zaznamoval sodobno umetnost zadnjih tridesetih let, od začetka 90. let 20. stoletja do danes.
5	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Delo na prvi sliki je ready-made, privzeti industrijsko izdelani izdelek, delo na drugi sliki je unikatno oblikovan umetnoobrotni/zlatarski izdelek. ♦ Oblika obeh del izhaja iz uporabnih predmetov, delo na prvi sliki iz pisoarja, delo na drugi sliki posnema obliko usnjene romarske torbe. ♦ Oba artefakta sta tridimenzionalna in ju lahko postavimo v prostor. ♦ Deli imata trdno tektonsko kompozicijo, spodaj sta širši in masivnejši. ♦ Obe deli sta simetrični in harmonični, učinkujeta statično. ♦ Delo na prvi sliki učinkuje abstrahirano in monokromatsko, delo na drugi sliki pa deluje bolj nasičeno z ornamentom, zasnovano po načelu horror vacui. ♦ V delu na prvi sliki prevladuje organska linija roba ustja pisoarja, znotraj katere sta dva majhna vzorčka iz luknjic, v delu na drugi sliki pa prevladujejo nizi zaporedja dragih kamnov in biserov. Strogo zaporedje niza mehčajo organske oblike kamnov in biserov. V sredinski osi je nakazan motiv križa. ♦ Delo na prvi sliki je iz glazirane keramike visokega sijaja, delo na drugi sliki je iz zlate in srebrne pločevine, dragega kamenja in biserov, stekla, osnova je narejena iz lesa. Na zlato pločevino so vstavljeni kamni, z biseri, ob straneh vidimo granulacijo in s torevtiko narejene medaljonske odtise. ♦ Delo na prvi sliki je Fontana, obrnjen pisoar, delo na drugi sliki je relikviarij, ki je hranil prst, prepojeno s krvjo sv. Štefana, prvega krščanskega mučenca. ♦ Delo na prvi sliki je banalen predmet, ki dobi status umetnine, delo na drugi sliki je dragocen predmet, namenjen verskemu čaščenju, občudovanju in kontemplaciji. ♦ Delo na prvi sliki temelji na ideji, konceptu in na novo osmišlja predmete in umetnine, z njimi polemizira. Namen dela je preizpraševanje pogleda na umetnost in vloge umetnika. Delo na drugi sliki je votivni okras za sakralni prostor. Relikviarij so uporabljali v obredu kronanja cesarjev svetega rimskega cesarstva v Aachnu, položili so ga v nišo marmornega prestola Karla Velikega. ♦ Delo na prvi sliki provocira gledalca s svojo banalnostjo, delo na drugi sliki naj bi pri gledalcu z razkošjem vzbujalo občudovanje in občutenje svetega. ♦ Duchamp z izbiro industrijskega izdelka zavrača pomembnost tradicionalne izvedbe umetnine, negira pomembnost umetnikove spretnosti in veščine pri izvedbi umetniškega dela, pri relikviariju pa je spretnost rokodelca posebej poudarjena z uporabo različnih zlatarskih tehnik in izbiro dragocenih materialov. ♦ V delu na prvi sliki lahko samo slutimo aluzijo na popolnoma abstrahirano figuro Marije z oglavnico ali Bude, v delu na drugi sliki pa razberemo podobo križa kot temeljnega krščanskega simbola. ♦ Delo na prvi sliki zaznamuje spolirana gladka bela površina, delo na drugi sliki s svojim okrasjem izstopa iz podlage in ustvarja reliefno površino. ♦ Delo na prvi sliki je signirano s psevdonimom in datirano, na drugi sliki je umetnik anonimen. ♦ Marcel Duchamp je kot predstavnik avantgarde močno vplival na konceptualno umetnost 20. stoletja, čaščenje relikvij je močno vplivalo na pobožnost v srednjem veku.
6	♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.
7	♦ Kandidat lahko pridobi dodatno točko za celostni vtis besedila.